

Aan de directie van O.R.S. Lek en Linge
t.a.v. de heer C. Konings, directeur -bestuurder
Multatulilaan 6
4103 NM Culemborg

datum: 29 oktober 2019
kenmerk: VIS191018
onderwerp: Visitatie Lek en Linge Culemborg

Geachte heer Konings, beste Carel,

Allereerst hartelijk dank aan jou en je collega's voor de gastvrije ontvangst tijdens ons
visitatiebezoek op vrijdag 18 oktober 2019.

De leden van het visitatieteam namens de Vereniging CultuurProfielScholen, Hanneke
Arpots (rector Nijmeegse Scholengemeenschap), Judit Hódos (cultuurcoördinator
Vathorst College), de leerlingen Julia Herfst en Renée Munneke van het Vathorst College,
Maarten van Noort (vaste visiteur, verslaglegger) en Henk Zijlstra (vaste visiteur,
voorzitter) hebben het bezoek aan Lek en Linge niet alleen ervaren als zeer prettig maar
ook als inhoudelijk bijzonder interessant.

Inleiding

Een opmerking van een willekeurig aangesproken brugklasleerling tijdens de rondleiding
in de ochtend bleek kenmerkend voor een stemming en sfeer die we ook proefden later in
ons kringgesprek met een brede selectie leerlingen. Haar *'Ik kijk niet meer uit naar het
weekend want ik vind deze school zo leuk'* werd daar weliswaar niet letterlijk herhaald
maar wel degelijk bevestigd. Ook het gegeven dat zowel leerlingen als docenten in
voorkomende gevallen een dag in het weekend of een deel van de vakantie besteden aan
excursies of andere culturele activiteiten overtuigde ons ervan dat de brugklasleerling het
treffend had geformuleerd.

Kortom, Lek en Linge is naar onze waarneming een school waar leerlingen zich thuis
voelen, waar ze vaak bewust voor gekozen hebben en waar ze elkaar ook weten te vinden,
zelfs al zitten ze op verschillende afdelingen en krijgen ze les op één van de vier, overigens
op loopafstand van elkaar gelegen, locaties. Dat het culturele karakter van de school aan
dit alles bijdraagt is evident. Steeds terugkerende afdeling-overstijgende activiteiten als
het Cultuurfestival, de Musical en het Koor brengen leerlingen samen en buitenschoolse
activiteiten als het Atelier-uur, het Bandjesproject, de Graffitiworkshop en een
Schrijfgroep verrijken het dagelijkse onderwijs. Dat dagelijks onderwijs speelt zich af in
gebouwen waar aan vele binnenmuren, in diverse trappenhuizen en zelfs aan plafonds
beeldend werk van leerlingen is te vinden van vaak hoge kwaliteit.
Uiteraard hield onze visitatie meer in dan het proeven van de sfeer of het inventariseren
van allerlei culturele uitingen.

In de ochtend spraken we met twee leden van de schoolleiding (directeur-bestuurder en portefeuillehouder), kregen we een (gesplitste) rondleiding door de gebouwen met daarbij wat ruimte voor lesbezoek en voerden we een geanimeerd gesprek met acht docenten van kunstvakken en niet-kunstvakken en een externe partner. Na de lunch troffen we in een mooi theaterlokaal negen leerlingen uit diverse leerjaren en we sloten onze rondgang af met een boeiend en openhartig onderhoud met Rik Weeting, coördinator CultuurProfielSchool op Lek en Linge.

Voorafgaand aan ons bezoek ontvingen de commissieleden een grote hoeveelheid schriftelijk materiaal ter voorbereiding. Naast bekende documenten als het cultuurprofielplan, diverse zelfevaluatieformulieren, de brief van de vorige visitatie en het reflectiedocument telde het postpakket maar liefst 49 bijlagen. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat deze niet op volgorde van belangrijkheid waren geordend maar nogal willekeurig leken te zijn verzameld. We hebben die feedback ook aan de samensteller van het dossier teruggegeven. Positief was dat de commissie na lezing van al het materiaal een goed beeld had van tal van aspecten van het culturele leven op Lek en Linge. Op grond van de bovengenoemde gesprekken op de dag zelf en de schriftelijke bronnen geven wij aan de hand van de domeinen hieronder een verdere toelichting op de visitatie.

Domein Beleid, visie en doelen

Op Lek en Linge hebben zich in 2019 belangrijke wijzigingen voorgedaan in de schoolleiding. Carel Konings werd benoemd als nieuwe directeur-bestuurder en Henk-Jan Wammes werd de nieuwe locatiedirecteur brugklaslocatie en kreeg ook de portefeuille cultuur. Al eerder, maar wel ruim na de visitatie in 2015, nam docent drama Rik Weeting de functie van cultuurcoördinator over.

Het betreft veranderingen die gevolgen zullen hebben voor het beleid. Zo is er het voornemen het schoolplan in samenspraak met de medewerkers te herijken. Daarbij heeft de schoolleiding de duidelijke ambitie om het cultuurprofiel in het nieuwe schoolplan, meer dan nu het geval is, als uitgangspunt te nemen voor schoolbeleid. Men is zich ervan bewust dat op dit moment een duidelijke focus ontbreekt in het schoolplan. Wat geldt voor het schoolplan geldt in zekere zin ook voor het cultuurprofielplan. Het cultuurprofielplan zoals dat nu is geformuleerd inventariseert weliswaar een groot aantal culturele ambities en mogelijkheden voor de leerlingen, maar steunt waar het gaat om de visie op cultuureducatie op meer algemeen geformuleerde doelstellingen in het bestaande schoolplan. Derhalve bestaat bij de cultuurcoördinator het voornemen ook het cultuurprofielplan te herzien en hierin nog helderder de visie te verwoorden die op Lek en Linge ten grondslag ligt aan kunst- en cultuureducatie.

In twee mooie, openhartige gesprekken met de schoolleiding enerzijds en de cultuurcoördinator anderzijds verkenden we dit vraagstuk. Daarbij kwamen invalshoeken als pedagogisch klimaat, wereld- en mensbeeld, brede kijk op groei en ontwikkelingen van leerlingen, de betekenis van fantasie en creativiteit aan de orde. Ons werd duidelijk dat het gedachtegoed verwoord in het manifest van de VCPS van betekenis is voor Lek en Linge.

Gezien de verwevenheid van schoolplan en profielcultuurplan adviseert de commissie nadrukkelijk dat de cultuurcoördinator en de directeur-bestuurder intensief gaan samenwerken aangaande het bovenstaande. Zij beschikken over de noodzakelijke kennis en kwaliteiten en daarnaast hebben zij een schoolbreed beeld van hoe cultuur zich manifesteert op Lek en Linge; de directeur vanwege zijn functie en zijn duidelijk uitgesproken wens van onderop in de organisatie het schoolplan tot stand te laten komen en de cultuurcoördinator gezien de nadruk die hij bij de invulling van zijn functie legt op het betrekken van alle geledingen en locaties bij zijn beleid.

Dat de commissie het vertrouwen heeft dat deze verdieping ook daadwerkelijk plaats zal vinden is onder andere gebaseerd op het gegeven dat veel van wat beter kan worden geformuleerd al is gerealiseerd in de schoolpraktijk van Lek en Linge. Voorbeelden daarvan zijn te vinden bij de hieronder volgende domeinen.

Domein Randvoorwaarden

Op Lek en Linge is een enthousiast team van kunstvak- en niet-kunstvak-docenten betrokken bij cultuuronderwijs. In onze gesprekken met deze docenten werd snel duidelijk dat er veel en gestructureerd wordt samengewerkt. Waar op andere scholen overleg en samenwerking tussen kunstvakken en niet-kunstvakken soms nogal moeizaam verloopt, vinden docenten op Lek en Linge dit een vanzelfsprekende zaak. Hieraan draagt zeker bij de door de cultuurcoördinator georganiseerde overlegstructuur: bij vergaderingen waarbij cultuureducatie centraal staat zijn alle secties vertegenwoordigd met een afgevaardigde die is te beschouwen als een sectie-specifieke 'cultuurcoördinator'. Docenten waarderen die bijeenkomsten als mogelijkheden om te delen en te inspireren. Daarnaast is er binnen de school veel ruimte voor eigen initiatieven; de schoolleiding ondersteunt docenten en externe medewerkers bij het ontwikkelen van nieuwe plannen en activiteiten.

Daarbij bestaat er eensgezindheid over wat er van de leerling wordt verwacht. Door overleg wordt er voor gezorgd dat gezamenlijkheid voorop staat. Wat bij het ene vak wordt geleerd, dient te kunnen worden toegepast bij een ander vak. Zo staat op de diverse afdelingen, van VMBO tot en met VWO het leerproces centraal bij het cultuuronderwijs. De leerling weet dat niet alleen het eindresultaat telt maar vooral het proces dat daaraan voorafgaat. Leerlingen leren zo buiten vaste kaders te denken. Docenten zien dit als een aspect van cultuuronderwijs dat de leerling ook na de schooltijd verder helpt.

Bovenstaande aanpak wordt mede ondersteund en versterkt door de aandacht voor Leren als Creatief Proces, een begrip dat herhaaldelijk terugkeert in beleidsstukken van Lek en Linge. Studiemiddagen en een regionaal samenwerkingsverband met de HKU in Utrecht spelen hierbij een grote rol. Er worden werkvormen (Ludodidactiek) ontwikkeld die door de verschillende vakken kunnen worden toegepast. Dit is ook in lijn met de aanbevelingen uit 2015 geformuleerd bij het domein beleid, visie en doelen. Helder voor de docenten was dan ook dat sinds de vorige visitatie het cultuurprofiel meer gedragen en gedeeld wordt. Op de vraag of de activiteiten niet erg afhankelijk zijn van specifieke docenten luidde het eensgezinde antwoord dat men zich daar geen zorgen over maakt omdat werkzaamheden moeiteloos door gelijkgestemde collega's kunnen worden overgenomen en omdat creatief samenwerken in de genen van de school zit.

Bij al dat enthousiasme over de mogelijkheden die geboden en gegrepen worden, proefden we toch ook twee aandachtspunten: het 'Lek- en-Linge-familie gevoel' en de initiatiefrijke cultuur ('leuk plan, doen we') kan leiden tot zelf-overbelasting en heeft het risico in zich dat mensen ongewild in elkaars vaarwater terecht komen zonder dat de mogelijkheid gevoeld wordt om dat te bespreken. De schoolleiding heeft de verantwoordelijkheid om hier alert op te zijn.

Noch leerlingen noch docenten gaven aan dat er urgente wensen zijn wat betreft de materiële voorzieningen. Tijdens onze rondgang door de school zagen we ook zelf de nodige goed geoutilleerde vaklokalen.

Het zicht dat ons in de bijlagen geboden werd op de financiën maakte duidelijk dat er een alleszins redelijk bedrag per leerling beschikbaar is voor cultuuronderwijs. Ook wordt er uitbundig gebruik gemaakt van de Cultuurkaart. De cultuurcoördinator beoordeelt de honorering in tijd toereikend, wij zien geen aanleiding daar anders naar te kijken. De

cultuurcoördinator investeert veel tijd in stimulerende en informatieve gesprekken op de vier locaties met de collega's die daar de culturele activiteiten voor hun rekening nemen. Dat kwam ons voor als een zeer effectieve werkwijze. Dat er na de vorige visitatie niet die tweede cultuurcoördinator is benoemd waarvan in de brief uit 2015 sprake is, heeft te maken met de bewuste keuze van de huidige cultuurcoördinator om zelf beleid te willen en kunnen maken. Wij zien de meerwaarde van de keuze om dat anders in te vullen: meerdere contactpersonen per locatie en per vakgroep en dus een grotere betrokkenheid bij het cultuurprofiel en meer doorleefd eigenaarschap bij velen.

Onze leerlingen uit het visitatieteam waren zeer te spreken over hoe de leerlingen op Lek en Linge met elkaar omgaan. De volgende constatering zijn vooral te danken aan hun oren en ogen tijdens deze dag. Het culturele karakter van de school is zichtbaar en wordt door de leerlingen breed gedragen. Als leerlingen zelf minder betrokken zijn bij cultuur waarderen ze dat aspect oprecht bij anderen die dat wel zijn. Het feit dat alle leerlingen een breed cultureel aanbod in de onderbouw krijgen, draagt daaraan bij. Iedereen "kent" cultuur. Bezoek aan voorstellingen en culturele manifestaties zijn voor leerlingen die zichzelf minder creatief vinden toch heel vanzelfsprekend. Dit alles draagt bij aan een veilig schoolklimaat en bevestigt nog eens dat een cultuurprofiel op een dergelijk klimaat veel invloed heeft.

Domein Curriculum

Op Lek en Linge kunnen leerlingen op de verschillende afdelingen examen doen in een kunstvak. Op het Vmbo kan dat in Beeldende Vorming, op het Havo in Tehatex, Muziek en Drama en op het Vwo in Kunst Algemeen met als praktijkvakken Beeldend, Muziek en Drama. Wat hierbij opvalt is dat op het Havoexamen gedaan wordt in, wat genoemd wordt, examenvakken oude stijl (Tehatex en Muziek) en dat dat op het Vwo de examenvakken nieuwe stijl (Kunst Algemeen) worden afgenomen.

Voor deze, niet per se gunstige keuze voor de school (formatie en vakspecifieke kennis bij docenten), is gekozen omdat het docententeam van mening is dat de examens oude stijl voor Havoleerlingen veel geschikter zijn. De stof is overzichtelijker, homogener en direct gekoppeld aan de praktijk, terwijl op het Vwo bij het gekozen praktijkvak theoretische kennis hoort uit de vier disciplines (Beeldend, Muziek, Drama en Dans).

Deze vanuit de leerling gedachte benadering van het curriculum is een mooi voorbeeld hoe op Lek en Linge invulling wordt gegeven aan het kunstonderwijs.

Overigens kan het wat de leerlingen betreft nog beter. In ons gesprek met de leerlingen bepleitten zij dat Muziek als eindexamenvak op het Vmbo zo snel mogelijk moet worden ingevoerd. Een wens die de commissie van harte ondersteunt.

In de bijlagen treffen wij de vakwerkplannen aan van Muziek, Beeldend en Drama. Alle plannen zijn onder andere voorzien van een inhoudelijk profiel van het vak met bijbehorende doelstellingen, een overzicht van gehanteerde werkvormen en hoe er gedifferentieerd wordt, een overzicht van de toetsing en een paragraaf waarin samenwerking met andere secties aan de orde komt. De lesprogramma's voor onderbouw en bovenbouw zijn gebaseerd op doorlopende leerlijnen.

In onze documentatie vonden we ook een indrukwekkend overzicht van culturele activiteiten bij andere vakken, soms in samenwerking met verschillende vakgebieden en vakgroepen. Dat werd geadstrueerd in het geanimeerde gesprek met de docenten.

Naast de lessen binnen het reguliere lesprogramma biedt Lek en Linge de leerling veel buitenschoolse mogelijkheden. In de inleiding worden er diverse benoemd. Voor met name de buitenschoolse theaterproducties zijn ook doorlopende leerlijnen geformuleerd.

Verticale en horizontale verbindingen tussen de activiteiten en de leerlijnen zijn nu veel meer dan in het verleden gerealiseerd. Daarmee is tegemoetgekomen aan een wens die werd geformuleerd in de brief naar aanleiding van de visitatie in 2015.

Domein samenwerking en communicatie

Lek en Linge kent diverse partners. Enerzijds zijn dat partners (HKU) waarmee wordt samengewerkt om didactische werkvormen te ontwikkelen, anderzijds zijn dat partners die vanuit hun specifieke kennis bijdragen aan het onderwijs. Diverse Culemborgse instellingen worden genoemd; dansstudio Chantal is een voorbeeld. Kees van de Zwaard die ook bij het gesprek met de docenten aanwezig was, is theatermaker en intensief betrokken bij zowel binnen- als buitenschoolse programma's. Intensief contact met de cultuurprofielscholen in de regio biedt mogelijkheden voor gezamenlijke activiteiten (filmpje over belang van kunstvakken) en leren van elkaar.

Het Cultuurfonds Culemborg ondersteunt, mits goed onderbouwd door de leerling, in voorkomende gevallen Profielwerkstukken in de vorm van bijvoorbeeld Muziektheaterproducties.

Gezien verschillende bijlagen met verslagen uit de Culemborgse Courant lukt het de school culturele activiteiten ook bij de lokale gemeenschap onder de aandacht te brengen.

Op de eigen website geeft Lek en Linge veel ruimte aan film-, muziek- dans- en dramaproducties. Daarbij merken we wel op dat dat een aantal filmpjes weinig informatief is omdat de getoonde activiteiten te veel als een videoclip worden gepresenteerd. En waar in het schoolgebouw talloze resultaten van de beeldende vakken zijn te zien, ontbreken deze op de eigen website van de school. Een meer evenwichtige verdeling wordt hierbij aanbevolen.

Het schoolportret van Lek en Linge op de website van de VCPS is up to date.

Domein kwaliteitszorg en evaluatie.

In het Cultuurprofielplan worden verschillende voorbeelden gegeven van reflectie op het onderwijsproces en de culturele activiteiten. Opvallend voorbeeld is de uitgebreide enquête 'Aanbod buitenschoolse culturele en kunstzinnige activiteiten' die om de vier jaar onder alle leerlingen wordt gehouden. De uitslag geeft een aardig beeld van de beleving van leerling van hun school als Cultuurprofielschool.

Naast vragen over deelname aan buitenschoolse culturele en kunstzinnige activiteiten is er de vraag aan de leerling of deze weet dat Lek en Linge een cultuurprofielschool is. Waar dat bij de Vwo-bovenbouw 97,9 procent is, is dat bij de Vmbo-onderbouw maar 60,3 procent. Ook brugklassers weten niet altijd dat ze naar een Cultuurprofielschool gaan. Slechts 69,4 procent geeft aan dat te weten.

Een en ander hangt ongetwijfeld samen met het gegeven dat de school zich breed manifesteert. Lek en Linge is niet alleen Cultuurprofielschool, maar kent ook een Vrije Schoolleerroute (onderbouw) en profileert zich als Unesco-school, BegaafdheidsProfielschool en Sportactieve school.

De school is zich van deze veelheid aan profielen bewust. Het is een aandachtspunt voor het nieuw te schrijven schoolplan. Ook deze regio kent een teruglopend leerlingenaantal. Docenten benoemen dat de school kwetsbaar is vanwege de veelheid aan gemaakte keuzes. Ze zijn het met elkaar en de schoolleiding eens dat in het nieuwe schoolplan meer focus noodzakelijk is.

Slotconclusie

Zowel de leerlingen als de andere leden van het Visitatieteam zijn ervan overtuigd dat Lek en Linge in hart en hoofd een Cultuurprofielschool is. Een gedreven docententeam en enthousiaste leerlingen bevestigen dit. Het visitatieteam heeft er, zoals eerder gezegd, vertrouwen in dat met het voornemen om Schoolplan en Cultuurprofielplan verder te ontwikkelen Lek en Linge ook in beleidsstukken nadrukkelijk bevestigt wat in de praktijk zo zichtbaar is.

Zonder aarzeling adviseren wij het bestuur van de Vereniging CultuurProfielScholen om de O.R.S. Lek en Linge te Culemborg voor de komende vier jaar opnieuw het lidmaatschap van de VCPS te verlenen.

Wij wensen de school heel veel succes in de komende jaren.

Met vriendelijke groet,
namens het visitatieteam,

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'H. Zijlstra', written in a cursive style.

Henk Zijlstra, voorzitter